

Αθήνα 04/05/2026

Προς:

Την Υπουργό Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, κ. Δ. Μιχαλίδου

Τον Υπουργό Επικρατείας, κ. Α. Σκέρτσο

Τον Γενικό Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, κ. Κ. Μεγαρίτη

Κοινοποίηση: Στους προϊσταμένους στα προαναφερθέντα Υπουργεία καθώς και σε κάθε ενδιαφερόμενο μέλος του Ελληνικού Κράτους

Θέμα: Εξέλιξη πιλοτικού προγράμματος και καθολική εφαρμογή της Προσωπικής Βοήθειας για τα ανάπηρα άτομα στην Ελλάδα

Αξιότιμη κυρία Μιχαλίδου, αξιότιμε κύριε Σκέρτσο, αξιότιμε κύριε Μεγαρίτη,

Με την παρούσα επιστολή, και με αφορμή την επικείμενη Ευρωπαϊκή Ημέρα Ανεξάρτητης Διαβίωσης - 5η Μάη, επιθυμούμε να θέσουμε υπόψη σας κάποια ερωτήματα, προβληματισμούς, αλλά και προτάσεις σχετικά με το πρόγραμμα «Προσωπικός Βοηθός για άτομα με αναπηρία». Η υπηρεσία του προσωπικού βοηθού (στο εξής ως ΠΒ) αποτελεί κεντρικό πυλώνα για την ανεξάρτητη διαβίωση, την αποϊδρυματοποίηση και την ένταξη στην κοινότητα των ανάπηρων πολιτών. Η επικείμενη ολοκλήρωση της πιλοτικής φάσης του Προγράμματος, που για πρώτη φορά εισήγαγε στη χώρα μας τον θεσμό του ΠΒ, αποτελεί βήμα εξαιρετικής σημασίας για τα ανάπηρα άτομα, αλλά και τη χώρα, αποδεικνύοντας ότι παρά τις προκλήσεις και πρακτικές δυσκολίες, η αρχή είναι δυνατή και η πρόοδος εφικτή. Η χώρα μας, σε ένα διεθνές περιβάλλον αμφισβήτησης βασικών κοινωνικών αρχών και δικαιωμάτων, επιβεβαιώνει πως παραμένει προσηλωμένη στη τήρηση των δεσμεύσεων της ως προς τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματά των Ατόμων με Αναπηρία (UN CRPD) και των Ευρωπαϊκών οδηγιών.

Στο πλαίσιο αυτό, παίρνουμε την πρωτοβουλία, ως μέλη της αναπηρικής κοινότητας, εκπροσωπώντας και όσους ανάπηρους συμπολίτες μας δεν έχουν τη δυνατότητα να ακουστεί η φωνή τους, να θέσουμε υπόψη σας τα ακόλουθα:

- Οδεύοντας προς την ολοκλήρωση της πιλοτικής φάσης του Προγράμματος, είναι σημαντικό να υπάρξει μια ομαλή μετάβαση στην καθολική επέκταση του θεσμού. Θεωρούμε αναγκαία την όσο το δυνατόν άμεση ενημέρωσή, τόσο των ήδη υπαρχόντων ωφελούμενων και εργαζομένων του πιλοτικού προγράμματος, όσο και των υπολοίπων συνανάπηρων

συμπολιτών μας για την ολοκλήρωση και τον σχεδιασμό της επόμενης φάσης της υπηρεσίας. Τυχόν διακοπή της (εξ ολοκλήρου ή για κάποιο διάστημα, ανεξαρτήτως διάρκειας) κινδυνεύει να οδηγήσει τις ζωές των ανάπηρων πολιτών, που μπόρεσαν να κάνουν σημαντικά βήματα χρησιμοποιώντας την υπηρεσία προς την ανεξάρτητη διαβίωσή τους, σε αδιέξοδο ή ακόμα και κίνδυνο. Στο πλαίσιο αυτό, θέτουμε τα εξής ερωτήματα:

- ο Πότε και με ποιο τρόπο θα γίνει η καθολική επέκταση της υπηρεσίας του ΠΒ;
 - ο Αν έχει σχεδιαστεί η καθολική επέκταση, συνέβαλαν οργανισμοί αναπήρων στον σχεδιασμό; Αν ναι, ποιοι;
 - ο Με ποιους όρους θα γίνει αυτή;
 - ο Εγγυάται το κράτος τη συνέχιση της παροχής προσωπικής βοήθειας στους ήδη υπάρχοντες ωφελούμενους του πιλοτικού προγράμματος, χωρίς διακοπές και τυχόν μεταβατικές περιόδους;
 - ο Έχει ληφθεί υπόψη ότι πρέπει να γίνει επαναξιολόγηση των ωρών ΠΒ που έχουν δοθεί, ώστε κάποιοι ανάπηροι να πάρουν παραπάνω ώρες και ίσως κάποιοι να πάρουν λιγότερες;
- Είναι καίριας σημασίας, κατά την επέκταση του Προγράμματος, να αντιμετωπιστούν οι αστοχίες του πιλοτικού προγράμματος. Παρά το μεγάλο άλμα που έκανε η κοινωνία και το κράτος, θεσμοθετώντας την υπηρεσία του ΠΒ και εφαρμόζοντάς την στην πράξη, είναι γεγονός ότι η υπηρεσία δεν έχει επιτύχει σε μεγάλο βαθμό τον βασικό της σκοπό, δηλαδή την Ανεξάρτητη Διαβίωση των αναπήρων πολιτών. Μεταξύ άλλων, θέτουμε υπόψη σας τα ακόλουθα:
 - ο Ο ρόλος του ΠΒ δεν έχει γίνει αρκετά ξεκάθαρος (σε ωφελούμενους, οικείους τους, εργαζόμενους), με αποτέλεσμα να μη γίνεται ορθή χρήση της υπηρεσίας. Μία ευρύτερη και οργανωμένη, σε συνεργασία με την αναπηρική κοινότητα, προσπάθεια ενημέρωσης των εμπλεκόμενων και της κοινωνίας στο σύνολό της, είναι απαραίτητη.
 - ο Οι ώρες σε πολλές περιπτώσεις δεν αποδόθηκαν κατάλληλα. Η δυνατότητα επαναξιολόγησης είναι αναγκαία και πρέπει να γίνεται χωρίς ο ωφελούμενος να χάνει τις αποδοθείσες ώρες μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας.
 - ο Το ανώτερο όριο ωρών που έχει καθοριστεί ανά ωφελούμενο σε καμία περίπτωση δεν επαρκεί για την δυνατότητα Ανεξάρτητης Διαβίωσης των ανάπηρων ατόμων που χρειάζονται 24ωρη υποστήριξη.
 - ο Η συγκατοίκηση μεταξύ ωφελούμενου και ΠΒ (δηλαδή η συνοίκηση) δημιουργεί σημαντικές προκλήσεις τόσο για τα ανάπηρα άτομα όσο και για τους εργαζόμενους προσωπικούς βοηθούς. Ο θεσμός του ΠΒ βασίζεται στην αρχή ότι ο ΠΒ είναι εργαζόμενος· ωστόσο, η συνθήκη της συνοίκησης εγείρει ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία της ιδιωτικής ζωής και της προσωπικής ελευθερίας, υπό το πρίσμα θεμελιωδών συνταγματικών εγγυήσεων (ιδίως των άρθρων 9, 5 παρ. 1 και 22), καθώς και του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ. Επιπλέον, απαιτείται η συμβατότητα με τις αρχές της UN CRPD, ιδίως ως προς την ανεξάρτητη διαβίωση, άρθρο 19, και την προστασία της ιδιωτικότητας, άρθρο 22. Η συνοίκηση ενδέχεται να δυσχεραίνει τον σαφή διαχωρισμό μεταξύ χρόνου εργασίας και ανάπαυσης, καθώς και τη διακρίτοτητα μεταξύ εργασιακού ρόλου και προσωπικού χώρου. Για τους λόγους αυτούς, κρίνεται

αναγκαία η πρόβλεψη σαφών εγγυήσεων που να διασφαλίζουν τον διακριτό χαρακτήρα εργασίας και κατοικίας.

- ο Για τα άτομα με νοητικές βλάβες προτείνουμε την υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων.
- Το ύψος της αμοιβής των ΠΒ (6€ μικτά/ώρα για ωρομίσθια απασχόληση ή 1.200€ μικτά για πλήρη απασχόληση με συνοίκηση), αλλά και η ασφαλιστική τους κάλυψη δεν ανταποκρίνονται στις συνθήκες της αγοράς εργασίας του σήμερα. Ως αποτέλεσμα, το επάγγελμα του ΠΒ παραμένει μία μη βιώσιμη επιλογή βασικής πλήρους απασχόλησης, ενώ παρατηρούνται φαινόμενα όπου το «κενό» που δημιουργείται πρέπει να καλυφθεί με άλλους (άδικους) τρόπους από τους ωφελούμενους. Είναι απαραίτητη συνεπώς η αναπροσαρμογή του μισθού βάσει των πραγματικών ωρών απασχόλησης και των μισθολογικών συνθηκών της αγοράς εργασίας, ώστε να αποφευχθούν, μεταξύ άλλων, και φαινόμενα μαύρης εργασίας. Επιπλέον, η ισχύουσα ασφαλιστική κάλυψη των ΠΒ δεν διασφαλίζει τα συνταξιοδοτικά και υγειονομικά τους δικαιώματα.
- Το τρέχον πλαίσιο δεν αποσαφηνίζει επαρκώς το καθεστώς των αδειών (αναρρωτικές, κανονικές) και των ρεπό, αφήνοντας τους εργαζόμενους έκθετους σε συνθήκες εξουθένωσης.

Έχοντας αναφέρει τα παραπάνω και συλλογιζόμενοι τις προκλήσεις που συνοδεύουν το τεράστιο για την κοινωνία μας εγχείρημα αυτό, προτείνουμε τα ακόλουθα, τα οποία θεωρούμε εξαιρετικής σημασίας για την επιτυχία του Προγράμματος:

- Τη δημιουργία πιλοτικών Κέντρων Ανεξάρτητης Διαβίωσης, σε τουλάχιστον πέντε πόλεις της χώρας. Οι υπογράφωντες την παρούσα επιστολή είμαστε στη διάθεσή σας ώστε να καταρτίσουμε ένα πλάνο, σε συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία και τμήματα, για αυτήν την πιλοτική εφαρμογή. Οι εμπειρίες του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ανεξάρτητης Διαβίωσης (ENIL), ο οποίος συνυπογράφει την επιστολή, άλλα και πολλών Κέντρων Ανεξάρτητης Διαβίωσης από την Ευρώπη, με τα οποία συνεργαζόμαστε, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στον σκοπό αυτό. Επιπλέον, η λειτουργία των Κέντρων αυτών δεν μπορεί να επιτύχει χωρίς τη συμβολή της ίδιας της αναπηρικής κοινότητας στη χώρα.
- Την ενδυνάμωση των αναπήρων, μέσω των Κέντρων Ανεξάρτητης Διαβίωσης, για τη χρήση της ΠΒ, με την υποστήριξη του κράτους και μελλοντικά, την υποστήριξη τους για την (προαιρετική) μετάβαση σε ένα σύστημα απευθείας πληρωμών, το οποίο αναγνωρίζεται ως το πλέον αποτελεσματικό για τη λειτουργία του θεσμού του ΠΒ.
- Την αύξηση των μισθών που λαμβάνουν οι ΠΒ, σε ύψος ανώτερο του κατώτατου εθνικού μισθού, αλλά και την εξασφάλιση λοιπών παροχών (λ.χ. δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα), όπως προβλέπεται από τον νόμο.
- Την πλήρη ασφαλιστική κάλυψη των ΠΒ και τον σαφή καθορισμό των όρων αδειών τους.
- Τη μεγαλύτερη εμπλοκή των ωφελουμένων στη διαδικασία πληρωμής των ΠΒ.
- Τη χρήση της υπηρεσίας του ΠΒ ως εργαλείου για την αποϊδρυματοποίηση στη χώρα, βάσει των συμβατικών της υποχρεώσεων και των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024–2030 «Μια Ελλάδα με όλους, για όλους», η οποία αναγνωρίζει τον ΠΒ ως κεντρικό πυλώνα για την Ανεξάρτητη Διαβίωση. Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται αναγκαία η άρση του αποκλεισμού των ατόμων που διαμένουν σε ΣΥΔ από

την πρόσβαση στην υπηρεσία ΠΒ, καθώς ο περιορισμός αυτός δε συνάδει με τον στόχο της αποϊδρυματοποίησης. Παράλληλα, ζητάμε την κοινοποίηση στοιχείων για τον αριθμό των ατόμων που μετακινήθηκαν από ιδρυματικές δομές στην κοινότητα με αξιοποίηση του ΠΒ, δεδομένου ότι αυτός αποτελεί βασικό σκοπό της σχετικής ΚΥΑ.

- Τη χρήση της υπηρεσίας του ΠΒ για την ενίσχυση της οικογένειας σε μικρότερες ηλικίες, όπως είχε ειπωθεί στην ομάδα εργασίας
- Τη χρήση της υπηρεσίας του ΠΒ για την αποφυγή φαινομένων κακοποίησης και εγκλεισμού.

Γνωρίζοντας την προσήλωσή σας, αλλά και του ίδιου του Πρωθυπουργού, στον θεσμό του ΠΒ, είμαστε στη διάθεσή σας, πιστεύοντας βαθιά ότι η αναπηρική κοινότητα, μαζί με το κράτος, μπορούν να κάνουν το καλύτερο δυνατό για όλα τα μέλη της κοινότητάς μας, ιδίως δε εκείνα τα οποία δεν μπορούν να ακουστούν, καθώς διαβιούν σε ιδρύματα και άλλες δομές. Ευελπιστούμε στην καλύτερη εφαρμογή των συμβατικών υποχρεώσεων και είμαστε εδώ για να διαμορφώσουμε από κοινού μια καλύτερη κοινωνία για όλους.

Τέλος, λαμβάνοντας όλα τα παραπάνω, προτείνουμε να συναντηθούμε (δια ζώσης ή διαδικτυακά) και να συζητήσουμε το μέλλον της ΠΒ στην Ελλάδα.

Αναμένουμε την απάντησή σας στα ανωτέρω. Είμαστε βέβαιοι ότι θα εξετάσετε την επιστολή μας με τη δέουσα προσοχή.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τον χρόνο σας.

Με εκτίμηση,

- Οργανισμός Ανεξάρτητης Διαβίωσης Ελλάδας - i-living
- Σύλλογος Ατόμων με Κινητικά Προβλήματα και Φύλων - Περπατώ
- Cool Crips AMKE
- AMKE “Με Άλλα Μάτια”
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανεξάρτητης Διαβίωσης (European Network on Independent Living - ENIL)